

Marie de Gournay

(París, 1565 – 1645)

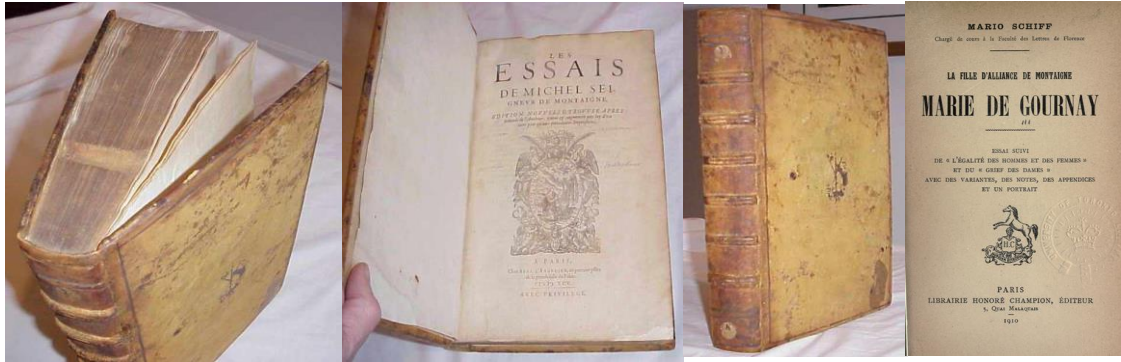
Marie de Gounay. Gravat de Matheus, Biblioteca Nacional, París

Marie le Jars de Gourney fou filòsofa humanista, filla d'un tresorer reial i la més gran de cinc germanes. Des de jove tingué gran interès per l'estudi i aprengué per ella mateixa llatí i grec, com tantes altres dones sembla ser autodidacta. Es va relacionar amb la cort, Maria de Médicis i Anna d'Àustria foren les seves protectores, i així aconseguí una pensió que li permeté viure independent i dedicar-se a l'escriptura. Fou defensora de les idees de Ronsard i de la tradició humanista de La Plèiade i contrària a Racan i l'escola de Malherbe. Freqüentà els primers salons que s'obriren a París, d'esperit independent; eren per ella un pretext per poder debatre qüestions filosòfiques i vincular-se a la cultura del seu temps.

Marie de Gournay visqué el temps de l'Humanisme i la Revolució Científica, que no es qüestionaren els prejudicis tradicionals respecte a les dones. Crítica amb el seu entorn, deia que els que es dedicaven a l'estudi científic veien les dones com si fossin d'una espècie diferent, menys que humana; en el millor dels casos, un error de la naturalesa, adequades només per <<fer gràcia i servir els barons>>. Marie de Gourney sostenia que haurien de desterrar-se les idees tradicionals de la inferioritat de la dona i demanava per al seu sexe una educació millor i un tracte més afable en el matrimoni.

A partir de 1588 col·labora estretament amb Montaigne, que l'anomenà la seva *fille d'alliance* -filla adoptiva. Marie s'ocupà de la preparació de les onze adicions pòstumes dels *Essais* (1599), els quals prologà. Però també té una important obra pròpia. Pel seu interès filosòfic, cal esmentar els comentaris a l'obra de Montaigne i els assaigs morals reunits a la col·lecció *L'Ombra de la Senyoreta de Gournay*.

En el seu tractat *La igualtat d'homes i dones* (1622), afirmà que la humanitat bàsica de les dones les feia igual als homes, però que els prejudicis de la tradició s'anteposaven a l'observació científica feta per l'home. Participà en la *Querelle des femmes* que començà Christine de Pizan dos-cents anys abans. Basà en la virtut els seus arguments sobre la igualtat: la naturalesa virtuosa i la capacitat moral de la dona demostraven la seva igualtat humana tant als ulls de Déu com als dels homes i posà exemples d'autoritats del pensament clàssic (Sòcrates, Plató, Plutarc, Sèneca ...), dels pares de l'Església, d'alguns contemporanis i dins i tot de Déu, com a defensors de la igualtat del sexes.

Edició dels *Essais* de Montaigne, per Marie de Gornay 1595

Aportà dades sobre la capacitat i el coratge de les dones posant com a exemple Hipatia, Temistoclea i Damo. Demanà per les dones l'accés a l'educació, criticà la llei Sàl·lica, que impedia l'accés de les dones a la corona, reivindicà el sacerdoci femení i tractà el tema de la igualtat en el matrimoni. Dedicà el llibre a la reina amb el prec que acceptés de servir d'exemple als arguments entorn de la igualtat dels sexes.

A l'opuscle *Greuges de dames* (1626) criticà els homes que menyspreaven les obres de les dones sense haver-les llegides, argumentant que la seva queixa era argumentada, atès que la subordinació de les dones no era ni natural ni innata, sinó el resultat dels prejudicis dels homes i, per tant, susceptible de canviar. Defensà les capacitats de les dones reivindicant-ne el reconeixement de l'autoritat cultural i la igualtat de disposicions per mantenir amb els homes qualsevol debat. El text comença comparant la discriminació que patien les dones respecte dels homes: manca de llibertat, impossibilitat d'exercir el poder i privació a l'accés al saber. Per Marie de Gournay, el proteccionisme i la galanteria eren convencions tradicionals que protegien i elevaven encara més el poder masculí, a la vegada que impedièn el desenvolupament de les dones i la igualtat entre tots dos sexes.

Riu Sena a París, ciutat on va néixer i va morir Marie de Gornay

Textos

<< Finalment, si l'Esclusura ha declarat el marit cap de la dona, la ximpleria més gran que l'home pot fer és prendre això com un privilegi de dignitat (...) ja que la igualtat de gràcies i favors de Déu cap als dos sexes ha estat provada (...) I encara que fos veritat, segons el que mantenen alguns, que aquesta submissió fou imposada a la dona en càstig pel pecat de menjar la poma, això encara és molt lluny de concloure la pretesa preferència de dignitat de l'home. Si és creïes que l'Esclusura ordenava que la dona davant de l'home, com a indigna d'oposar-se-li, fixeu-vos en l'absurditat que d'això es deriva: la dona resultaria digna de ser feta

a imatge del Creador, de gaudir de la molt santa Eucaristia, dels misteris de la Redempció, del Paradís, de la visió i fins i tot de la possessió de Déu, i no dels avantatges i dels privilegis de l'home. Seria això declarar l'home més preuat i més alt que totes aquestes coses i, per tant, cometre la més greu de les blasfèmies?>>

Marie de Gornay, *La igualtat d'homes i dones*, 1622

<<Feliç tu, lector, si no pertany a aquest sexe al qual se li neguen tots els béns en privar-lo de la llibertat, de la mateixa manera que se li neguen també totes les virtuts, apartant-lo dels càrrecs, oficis i funcions públiques, en una paraula excloent-lo del poder en la moderació dels quals formen la major part de les virtuts sobiranes i úniques. la ignorància, la servitud i la facultat de fer el babau, si aquest joc li plau. Feliç també el que pot ser savi sense crim: la teva condició d'home et concedeix, per la mateixa raó que se'ls priva a les dones, qualsevol acció d'alt destí, qualsevol judici sublim i qualsevol discurs d'exquisida sublimació.>>

Marie de Gornay, *Greuges de dames*, 1626

Algunes de les seves obres

Le premenoir de Montaigne (<<La passejada de Montaigne>>), 1594.

Adieu de l'âme du roi à la reine regent Marie de Médicis (<<Adéu de l'ànima del rei a la reina regent Marie de Méicis), 1610.

Égalité dels Hommes et des Femmes (<<La igualtat d'homes i dones>>), 1622.

Grief des dames (<<Greuges de dames>>), 1626.

Égalité des Hommes et des Femmes. Grief des dames. París: Coté-femmes éditions, 1989.

Igualtat entre els homes i les dones. Greuge de les dones. Adesiara Editorial, Barcelona. 2010.

Biblografia

LLINÀS Conxa, MASÓ Anna, SÁNCHEZ M. José'. *Les dones i les filosofies. Gènere i pensament occidental*. Diputació de Barcelona. Barcelona, 2002

Catàleg de la xarxa de biblioteques municipals / Diputació Barcelona

JENNY DISKI, *Apologia para la mujer que escribe*. Circe. Barcelona 2009.

LLINÀS Conxa, MASÓ Anna, SÁNCHEZ M. José'. *Les dones i les filosofies. Gènere i pensament occidental*. Diputació de Barcelona. Barcelona, 2002

MARIE DE GOURNAY, *Igualtat entre els homes i les dones. Greuge de les dones*. Adesiara Editorial, Barcelona. 2010.

MONTAIGNE MICHEL, *Los Ensayos; según la edición de 1959 de Marie de Gournay*. El Acantilado. Barcelona. 2007.